

אף הידים הבאות מחמת ספר –

Also the hands that come on account of a scroll

Overview

The גמרא cited a ברייתא which stated that hands which touched a scroll of Scripture are **פוסל** on account of ר' פרנך. Our תוספות discusses the chronology of the various גזירות regarding ידים.

anticipates a difficulty:

מדקתני אף משמע דעל הספר גזרו תחלה ואחר כך על הידים הבאות מחמת ספר -
Since the ברייתא states, 'the ידים הבאות מחמת ספר are also פוסל', the word 'also' indicates that they were first גזר that the ספר should be פוסל, and only afterwards were they also גזר that the ידים הבאות מחמת הספר should also be פוסל -
וכיון דסתם ידים לבסוף גזרו כדאמר לקמן¹ אם כן ידים הבאות מחמת ספר בו ביום² גזרו -
And since, as the גמרא states later that, they were גזר on 'plain' ידים (not הבאות מחמת ספר) after they were גזר on ספר, therefore we must conclude that they were גזר on ספר on that very day -
דהא בין גזירה דספר לגזירה דסתם ידים גזרו עליהם³ ואם כן הוה טפי מי"ח דבר -
Because they were גזר on ספר between the גזירה of ספר and the גזירה of ידים, so it turns out that there are more than the דבר!

attempts to offer an answer, but rejects it:

ואם נאמר דעל הידים הבאות מחמת ספר לא באותו פרק גזרו אלא מקודם לכן הוה אתי שפיר⁴ -
And if we will assume that they were not גזר on ספר during that period of the גזירה, rather the גזירה of ספר was done previously, then it would be acceptable -

אך לשון אף לא משמע כן -

However the expression of אף (also) does not indicate so that ידים הבאים מחמת ספר was before ספר, but rather that ידים הבאות מחמת ספר [also; meaning it] came after ספר!

An additional difficulty with saying that ידים הבאות מחמת ספר preceded ספר:

¹ On the ב' עמוד.

² (משנה יג, ב) (see our י"ח דבר the day they were גזר on that very day) refers to the day they were גזר on that very day.

³ ידים הבאות מחמת ספר and ידים סתם are two of the י"ח דבר. In the remaining גזירות we do not find a גזירה of ספר and before the גזירה of ידים, which both took place בו ביום (since it took place after the גזירה of ספר and before the גזירה of ידים, which both took place בו ביום) so why is it not counted as the י"ח דבר? See 'Thinking it over'.

⁴ First there was the גזירה of ספר before the גזירה of ידים, then the גזירה of ספר and on ידים as part of the י"ח דבר.

ועוד לא יתכן שגזרו על הידים ועדיין ספר עצמו לא היה פוסל⁵ את התרומה:

And furthermore it is inconceivable that they first decreed on ידיים הבאות מחמת ספר and at that time a ספר itself would not yet be תרומה! פוסל תוספות does not answer his question.⁶

Summary

It would seem that the גזירה on ידיים הבאות מחמת ספר was made between the גזירות of ספר and ידיים סתם which would make it the דבר!

Thinking it over

Seemingly what is תוספות question;⁷ granted that initially there were three גזירות; 1 on ספר, 2 on ידיים הבאות מחמת ספר, and 3 ידיים סתם. However once they were גזור on ידיים סתם, the גזירה on ידיים הבאות מחמת ספר became superfluous, for it was subsumed and included in ידיים סתם, therefore it was no longer counted and there are only דבר.⁸

⁵ If the ספר itself is not תרומה, why should the ידיים which merely touched a ספר be תרומה?!

⁶ See ר' פרנך (ר') who answers that the פסול of ידיים הבאות מחמת ספר (which is on account of ספר) is not the same type of פסול as the ספר itself (which is because of פסידא), therefore it is possible that the גזירה of ידיים took place before the גזירה on ספר.

⁷ See footnote # 3.

⁸ See לשון הזהב and תוס' יד, ב ד"ה כיון.